

Θεσσαλονίκη
7.2.1936

ΠΑΡΟΙΜΙΑΙ ΚΑΙ ΠΑΡΟΙΜΙΩΔΕΙΣ ΦΡΑΣΕΙΣ ΑΥΔΗΜΙΟΥ (*)

1. 'Αγαλ' ἀγάλια γίνεται ἡ ἀγουρίδα μέλι.

Στὴν παροιμία αὐτή, ὅπως καὶ σὲ πολλὰς ἄλλες, παρατηροῦμε ὅτι ὁ λαὸς χρησιμοποιεῖ τὶς παροιμίες ὅπως εἰσάγονται ἀπὸ ἄλλα μέρη εἰς τὸν τόπο τους. Γιατὶ στὸ Αὐδήμι, ὅπου ἦταν ἐν χρήσει αὐτὴ ἡ παροιμία ὅπως τὴν γράφουμε, ὁ λαὸς δὲν ἔλεγε οὔτε ἀγουρίδα οὔτε μέλι. Ἔλεγε : ἀγρίδα, μέλ' κ. ο. κ. Μάλιστα ὑπῆρχε καὶ ἡ φράσις: 'Αγρίδες' ποὺ λέγονταν μὲ θυμὸ πάνω στὸ μάλωμα καὶ ποὺ ἤθελε μετὰ λέξιν αὐτὴ νὰ πῇ φληναφήματα τὰ ἐπιχειρήματα τοῦ ἀντιπάλου του.

2. 'Αγάπας ἡ Μάρω τὸ χορὸ ἦρε κι' ἄδρα καὶ δαίτῃ.

ἢ : 'Αγάπας ἡ Μάρω τὸ χορὸ, ἦρε κι' ἄδρα ζουρναιτῇ.

Λέγονταν γὰ ἀνθρώπους ποὺ συμφωνοῦσαν, ὅχι ὅμως γὰ νὰ κάμουν ἀξιόλογα πράγματα, ἀλλὰ πολλὰν γελοῖα καὶ ἐπιπόλαια.

Ἀξιοσημεῖωτο εἶναι τοῦ μολογῆναι ἡ παροιμία αὐτὴ λέγονταν στὸ Αὐδήμι, τὸ ὄνομα Μαρία δὲν ἀπαντοῦσε ποτὲ στὴν παραλλαγὴ Μάρω, ἐνῶ ἀπαντοῦσε σὲ πολλὰς ἄλλας παραλλαγὰς, ὡς εἶναι : Μαρία, Μαριάνθη, Μαργιώ, Μαριγώ, Μαργ'τσα, Μαργιωτῇ, Μαργούλα, Μαργιόγκα καὶ κάπως ὀνειδιστικά : Μαργιόρα. Ἄν δὲ ποτὲ λέγονταν καὶ Μάρω κι' αὐτὸ θὰ ἦταν ὀνειδιστικὸ καὶ θὰ ἔπρεπε ἀπαραίτητα νὰ συντεθῇ μὲ κανένα ἄλλο, ἐπίθετο, ὅπως π. χ. Τρελλο-Μάρω, Ψεντο-Μάρω ἢ Βρωμο-Μάρω.

*) Τῶν παροιμιῶν, τόσον ἡ συλλογὴ ὅσον καὶ ἡ ἐρμηνεία ἐν εἶναι ἔργον ἐνὸς ἀνθρώπου. Πολλοὶ συμπατριῶται καὶ φίλοι μᾶς ἐβουήθησαν καὶ μᾶς διευκόλυναν εἰς τὴν ἐργασίαν μας αὐτήν, ἀλλὰ οἱ κυριώτεροι συνεργάται μας, οἱ ὅποιοι θὰ ἦτο ἄδικο νὰ μὴ ἀναφεροῦν ἐνταῦθα εἶναι ἡ κ. Μελομένη Ε. Ζήση καὶ ἡ δεσποινὶς Πουλχερία Ζ. Ἀργυράκη.

Καὶ τῆς μὲν Μ. Ε. Ζ. ἡ συμβολὴ δὲν εἶναι δυνατόν νὰ καθορισθῇ καὶ νὰ διαχωρισθῇ ἀπὸ τὴν ὅλην ἐργασίαν, διότι δὲν ἦτο δυνατόν νὰ προχωρήσωμεν ἄνευ τῆς βοήθειάς της. Ἀλλὰ ἡ δεσποινὶς Π. Ζ. Α. μᾶς ἐνεχείρισε ὁλόκληρον συλλογὴν ἐκ τριακοσίων παροιμιῶν. Πολλὰ ἐξ αὐτῶν καίτοι γνωστὰ, μᾶς διέφευγον, ἄλλαι μᾶς ἦσαν καὶ ἄγνωστοι καὶ ἄλλαι πάλιν μᾶς ἐδόθησαν παρὰ τῆς δεσποινίδος Π. Ζ. Α. κάπως παραηλλαγμέναι, ἡγουν εἰς διαφορετικὴν διατύπωσιν ἀπὸ ἐκείνην ὅπου ἐμεῖς τὰς ἐγνωρίζομεν.

Δυστυχῶς λόγῳ τῶν συνθηκῶν τῆς ἐργασίας μας δὲν κατορθώσαμεν νὰ ἐπεξεργασθῶμεν καὶ νὰ παρασκευάσωμεν πρὸς δημοσίευσιν μεγαλύτερον ἀριθμὸν τῶν συλλεγεσῶν παροιμιῶν. Ἐκ τῶν δημοσιευομένων δὲ ἐνταῦθα, ὅσαι τυγχάνει νὰ εἶναι τῆς συλλογῆς τῆς δ. Π. Ζ. Α. ἐθεωρήσαμεν ἀνάγκην νὰ σημειώσωμεν εἰς τὸ τέλος ἐκάστης τὰ ἀρχικὰ στοιχεῖα τοῦ ὀνόματός της.

3. Ἀγάπα τὸ φίλο σ' μετὰ τὰ ἐλαττώματά τ'.

Παροιμία πὺν τὴν ἔλεγαν ἄνθρωποι ὅπωςδὴποτε μορφωμένοι.

4. Ἀγορὸν κι' ἀγορὸν χρόνος, Σηλυβριγὰ καὶ σῶβρακο.

Ἡ παροιμία αὕτη λέγονταν στὸ Αὐδήμι, σπανίως ὅμως δλόκληρη, καὶ ἦταν γιὰ τοὺς πολλοὺς ἀκατάληπτη. Στὴ Ραιδεστὸ ἔμαθα τὴν ἔννοιά της καὶ τὸ ἱστορικὸ της: Ἦταν κάποτε ἓνας μπακταβάνης, πὺν δούλευε μισθωτὸς καὶ δὲν ἤξερε οὔτε γράμματα, οὔτε ἀριθμούς, οὔτε μέρες καὶ μῆνες. Καταλάβαινε μόνο ὅτι μῆκε καινούργιος χρόνος ὅταν φύτρωναν τ' ἀγγούρια. Δὲν πῆγαινε δὲ πονθενά. παρὰ μόνο τὸ χρόνο μιὰ φορὰ στὸ παναγῦρι πὺν γίνονταν στὴ Σηλυβρία στίς 8 Σεπτεμβρίου κι' ἀγόραζε κάθε φορὰ κι' ἓνα σῶβρακο. Κι' ὅταν κατόπι θὰ ἔφευγε ἀπὸ τὸ μπακταβανιὸ δὲν ὑπῆρχε ἄλλος τρόπος νὰ βρῇ πόσα χρόνια δούλεψε, γιὰ νὰ πληρωθῇ παρὰ νὰ μετρήσῃ τὰ σῶβρακα, τὰ ὁποῖα οἱ παραιτηθῆδες ἔλεγαν ὅτι ἦταν 13 καὶ ὅτι τὰ φοροῦσε ὅλα.

5. Ἀδειαζε μ' ἃ' γουνιά.

Τὴν ἔλεγαν συνήθως στὰ παιδιά ὅταν ἤθελαν νὰ τὰ διώξουν. Ὅταν ἐπρόκειτο γιὰ μεγάλους δὲν τὸ ἔλεγαν κατὰ πρόσωπο ἀλλὰ σὲ τρίτους.

Γουνιά στὸ Αὐδήμι ἐννοοῦσαν τὴν περίπτωσιν αὕτη τὸ τζάκι τοῦ δωματίου. Ἐλεγαν καὶ γουνιάδια τίς ἄκρες τοῦ ψωμοῦ. Τὸ δὲ κάτω μέρος τοῦ ψωμοῦ τὸ ἔλεγαν ἀπατάδα, ὅταν ἦταν σταγυριασμένο.

6. Ἀδρα μ' γρουνί μ' γαῖδαρε ποῦ νὰ κλάψω πρῶτα.

Χωρική εὐθυμολογία. Ἐλεγαν δηλαδὴ ὅτι μιὰ γυναῖκα πῆγε τὸ βράδυ, ἀπὸ τὸ ἀμπέλι, στὸ σπίτι της καὶ βρῆκε τὸν ἄνδρα της πεθαμένο, καὶ τὸ γαῖδουρι της καὶ τὸ γουρουνί της ψόφια. Καὶ ἔλεγε ἔτσι γιὰτὶ δὲν ἤξερε ποῦ ἀπὸ τὰ τρία αὐτὰ δυστυχήματα ἦταν τὸ μεγαλύτερο καὶ συνεπῶς δὲν εἶξερε ποῦ νὰ κλάψῃ πρῶτο. Τὸ ἀστείότερο ὅμως σημεῖο, κατὰ τὴ χωρική νοοτροπία, δὲν εἶναι ὅτι μεταξὺ τῶν ἄλλων ἀτυχημάτων της συγκατέλεγε καὶ τὸ θάνατο τοῦ ἀνδρός της, ἀλλὰ πὺν χωρὶς νὰ τὸ καταλαβαίνει ἔλεγε τὸν ἄνδρα της γουρουνί καὶ γαῖδαρο.

Σχετικὸ μ' αὐτὸ ἦταν καὶ τὸ ἄλλο, ἐπίσης εὐθυμολογία:

Εἴπανα οἱ τσορματζήδες τὰ γαῖδουρία τὰ μ' ἄρια τὰ γελάδια, νὰ μὴ βάνα μέσ' στὰ βέλια.

Ἦταν καθιερωμένο στὸ Αὐδήμι, ὕστερα ἀπὸ τὸν τρύγο, νὰ γίνετε σαλμάς. Δηλαδὴ νὰ περιορίζεται ἡ ἀγροσφάλεια καὶ ἄνθρωποι καὶ ζῶα νὰ γυρίζουν ἐλεύθερα μέσα στὰ ἀμπέλια. Ἀλλὰ τὴν ἀνοιξὴ διορίζονταν περισσότεροι ἀγροφύλακες καὶ ἀργότερα, ὅσο ὠρίμαζαν οἱ καρποὶ καὶ ἄλλοι. Καὶ μαζὶ μὲ τὸν πρῶτο διορισμὸ τῶν ἀγροφυλάκων καταργοῦνταν καὶ ὁ σαλμάς. Κι' αὐτὸ γίνονταν γνωστὸ στοὺς κατοίκους μὲ κήρυγμα. Τὸ Κοι-

νοτικό συμβούλιο, δηλαδή ἡ δημογεροντία (οἱ τσορμπατζήδες), πού διώριζαν τοὺς ἀγοροφύλακας, ἔβαζαν τὸν τελάλη νὰ *διαλαλήσ᾽* στὸ χωριό, ὅτι εἰς τὸ ἔξης τὰ ζῶα νὰ περιορισθοῦν καὶ νὰ μὴν πηγαίνουν μέσα στ' ἀμπέλια. Ὁ τελάλης ὅμως προτείνοντας χωρὶς νὰ τὸ καταλαβαίνει τὴ φράση: *Εἴπανα οἱ τσορμπατζίδες κλ.*, τὰ ἀκόλουθα γίνονταν ἐπίθετα καὶ χαρακτηρισμοὶ τῶν τσορμπατζήδων.

Μὲ τὴν εὐκαιρία αὐτὴ ἀνάγκη νὰ ἀναφέρουμε ὅτι *τσορμπατζής* στὸ Αὐδῆμι λέγονταν μόνον ὁ μονχτάρης ὁ ὁποῖος ἦταν μισθωτός, ἐνῶ οἱ δημογέροντες ἦταν ἄμισθοι. *Οἱ τσορμπατζήδες* μὲ τὴ σημασία *οἱ προύχοντες* στὸ Αὐδῆμι πολὺ σπάνια λέγονταν.

Τελάλης ἢ *κουρουτζής* καὶ *κεχαγιᾶς* ἦταν ὁ κλητήρας τῆς Δημογεροντίας, ὁ ὁποῖος, ἐκτὸς ἀπὸ τὶς ἄλλες ὑπηρεσίες του, *διαλαλοῦσε* στὸ χωριὸ τὶς ἀποφάσεις τῆς Δημογεροντίας καὶ τὶς κυβερνητικὰς διαταγές. Ὁ τελάλης *διαλαλοῦσε* καὶ γεγονότα ἰδιωτικῆς φύσεως. π. χ. ἂν ἔφερναν ψάρια, ὁ τελάλης φώναζε.

Στ' *Ἀλῶν* (ἢ στ' *Ἀβλαή*) *ἔφωανε* *σαρδέλλες φρέσκες* *ἰξίδα παράδες* *τ' ὄνκά*. Ὅποιοι *θέλ' νὰ πάη νὰ πῶσα*. Τὴν τελευταία συλλαβὴ τὴν παρέτεινε γιὰ ν' ἀκούσουν οἱ χωριανοί. Ἀκόμα ὁ τελάλης χρησίμευε νὰ ἀναγγέλλῃ στὸ χωριὸ τὸ θάνατο *κάθε χωριανοῦ* πού θὰ πέθνησκε, μὲ τὰ στερεότυπα αὐτὰ λόγια: «Ὁ *δοῦλος* τοῦ Θεοῦ *τάδε ἀναπαύθηκε*, *ὀρίσατε* *στὸ λείψανο*». Ἐπίσης *κάθε Κυριακῇ* καὶ τὶς μεγάλες γιορτές θὰ φώναζε τοὺς χωριανούς νὰ *πάγουν* τὴν ὥρα τῆς λειτουργίας στὴν ἐκκλησίαν μὲ τὸ στερεότυπο: «*Ορίσατε* *σὴν Ἐκκλησίαν*». Τὰ τελευταῖα, τὴν ἀναγγελίαν τοῦ θανάτου καὶ τὴν ὥρα τῆς ἐκκλησίας τὰ ἔλεγε μισοφέλλοντας. Στὶς περιπτώσεις δὲ αὐτὲς ὁ τελάλης δὲν λέγονταν *κουρουτζής* ἢ *κεχαγιᾶς*, ἀλλὰ *κράχτης*. Κατὰ τὴν Αὐδημιώτικη δὲ φωνολογία, *κράχτης*.

7. *Ἀδρεκωμένος* *έρχεται*, *ροῦπες* ¹⁾ *ἀρμαθιαστήτε*.

²⁾ Ἦταν *ἐξωνεία* γιὰ ὅσους ἔκαμναν τὸν παλληκαρᾶ.

Πάντως ὅμως δὲν λέγονταν κατὰ πρόσωπο, ἀλλὰ *ὀξοπίσω* προέτρεπαν τὰ *ξῦλα* νὰ τὸν προῦπαντήσουν, ὥς τὰ μόνα ἀρμόδια, γιὰ τὶ οἱ ἄνδρες δὲν τοῦ ἔδιναν σημασία.

8. *Ἀδύνατον εἶναι νὰ γενῇ γροννότριχα* *μετάξι* καὶ τοῦ *γαϊδάρου* *ὁ νιὸς νᾶχῃ* *τιμὴ* καὶ *τάξη*. (Π.Ζ.Α.)

³⁾ Ὁμοιάζει πολὺ αὐτὴ ἡ παροιμία μὲ στίχους τοῦ Σπυρίδωνος Βασιλάτου ²⁾. Ἴσως νὰ τὸν ἔκαμε ἐκείνος.

1) Ροῦπες=δρεῖς.

2) Σπυρίδων Βασιλάτος, δημοδιδάσκαλος, ἡθοποιός, σκηνοθέτης, θεατρικὸς συγγραφεὺς καὶ στιχουργός. Κατάγονταν ἀπὸ τὴν Κεφαλληνία, ἀλλὰ ἔζησε 40 περίπου χρόνια στὰ Γανόχωρα. Περισσότερες πληροφορίες στὸν 440 ἀριθμ. τῆς «Συζήτησης».

9. Ἄνθρωπος ἀγράμματος ξύλο ἀπελέκητο.

Σ' αὐτὴ τὴν περίπτωσιν οἱ Αἰδημιῶτες πότε χρησιμοποιοῦσαν πότε παρέλιπαν τὸ *ν* ἀπὸ τῆ λέξε *ἄνθρωπος*.

10. Ἄνθρωπο ἀπ' ἄνθρωπο καὶ σκύλλο ἀπὸ μάδρα

Ὅπως καὶ στὴν παραπάνω μερικοὶ ἔβαζαν καὶ τὸ *ν* στὴ λέξη *ἄνθρωπο* καὶ ἐπρόφεραν καὶ *μάντρα*. Οἱ περισσότεροι ὁμῶς τὸ παρέλιπαν. Λέγονταν δὲ ἡ παροιμία αὕτῃ γιὰ νὰ διατρανωθῇ ἡ μεγάλη σημασία πού ὁ λαὸς δίνει στὰ γένη, δηλαδὴ στὰ *σόγια*: *Αὐτὸς εἶναι σοῖκος*. Συνήθως λέγονταν ὅταν γίνονταν κανένα ἀταίριαστο συνοικέσιο καὶ ὕστερα ἀπὸ καιρὸ ἐκδηλώνονταν οἱ συνέπειες.

11. Ἀκόμα δὲν τὸν εἶδαμε, Γιάννη τὸν ἐκράξαμε.

Ἀφοροῦσε ἐκείνους πού βιάζονταν νὰ ἐκφέρουν γνώμη.

12. Ἀκόμα δὲν ἀπέθανε ἀνάψαν τὰ κεργιά μου.

Λέγονταν γιὰ κείνους πού προέτρεχαν τῶν γεγονότων.

13. Ἀκόμα δὲν ἀρχίσαμε, αὔριο ποῖς ἔχομε.

Λέγονταν γιὰ τοὺς τεμπέληδες, πού ἦταν ὑποχρεωμένοι νὰ κάμουν ἓνα ἔργο, καὶ μόλις ἀρχίζαν ἀδημονοῦσαν νὰ φτάσουν στὸ τέλος.

14. Ἀκριβὰ πονέγει καὶ δίκια ζομαζει.

Τὸ ἔλεγαν συνήθως οἱ γυναῖκες, στοὺς πωλητὰς καὶ μάλιστα στὰ παιδιά τῶν μπακάληδων, πού, σὰν παιδιά πού ἦταν, ζύγιαζαν *ξίκ'κα*, δηλ. λειψά.

15. Ἄλλ' ἀντ' ἄλλα τὰ μεγάλα.

Ἡ παροιμία αὕτῃ εἶχε καὶ συνέχεια ἡ ὁποία πότε λέγονταν, πότε δὲν λέγονταν. Ἦταν δὲ ἡ συνέχεια διαφορετικὴ. Ἄλλαι ἔλεγαν:

Ἄλλ' ἀντ' ἄλλα τὰ μεγάλα
καὶ ὄχι τῆς Παρασκευῆς τὸ γάλα,
ἄλλοι πάλι ἔλεγαν:

Ἄλλ' ἀντ' ἄλλα τὰ μεγάλα, ἡ δὲ αὐτὰ δὲν εἶναι τίποτα.

Διηγοῦνταν δὲ γι' αὐτὴ τὴν παροιμία ὅτι κάποιος τσομπάνος πῆγε στὸ δεσπότη νὰ ἐξομολογηθῇ καὶ ὁμολόγησε ὅτι ἔφαγε γάλα τῇ Μεγάλῃ Παρασκευῇ. Ὁ Δεσπότης δὲν τοῦ συγχωροῦσε αὐτὸ τὸ παράπτωμά του, ἀλλ' καὶ ὁ τσομπάνος ἐπέμενε ὅτι ἦταν στὸ βουνὸ καὶ δὲν εἶχε νὰ φάῃ ἄλλο τίποτε. Τὴν ὥρα ἐκείνη ὅμως τὸ γατάκι τοῦ δεσπότη ἀνοιξε τὸ ντουλάπι του καὶ ὁ τσομπάνος εἶδε ἓνα κοτόπουλο πού εἶχε ἔτοιμο νὰ φάῃ ὁ δεσπότης, μολονότι ἦταν Μεγάλῃ Ἑβδομάδα. Καὶ εἶπε τότε ὁ τσομπάνος: Ἄλλ' ἀντ' ἄλλα τὰ μεγάλα κ. τ. λ. Κ' ἔτσι καθιερώθηκε αὕτῃ ἡ παροιμία γιὰ τοὺς ἀνωτέρους πού ἐπιτιμοῦν τοὺς κατωτέρους των γιὰ ἀσήμαντα παραπτώματα, ἐνῶ ἐκεῖνοι κάμνουν τὰ ἴδια καὶ μεγαλύτερα.

16. "Αλλάξ" ἡ Μανωλὶὸς κι' ἔβανε τὰ ροῦχα τ' ἀλλοιῶς.

Λέγονταν βέβαια καὶ γιὰ κείνους ποὺ δὲν εἶχαν νὰ βάλουν ἄλλα ροῦχα, καὶ ἰδιαίτερα γιὰ τὶς γυναῖκες ποὺ τὶς καθημερινὲς φοροῦσαν τὰ βρακιά τους ἀπὸ τὴν ἀνάποδη καὶ τὶς γιορτὲς τὰ ἔβαζαν ἀπὸ τὴν ὄψη, εἶχε ὅμως καὶ μεταφορικὴ σημασία καὶ λέγονταν ὅταν γίνονταν καμμιά ἐπιφανειακὴ μεταρρύθμιση.

17. "Αλλάξ" ἡ χῆρα κι' ἔβανε κεῖνα.

"Ὁμοια μὲ τὴν παραπάνω. Συνήθως δὲ λέγονταν καὶ ὡς συνέχεια τῆς προηγούμενης.

18. "Αλλά τὰ μάτια τοῦ λαγοῦ κι' ἄλλα τῆς κονκαρβάγιας.

Λέγεται ἐπὶ ἀντικειμένων, ποὺ διαφέρουν πολὺ στὴν οὐσία τους.

19. "Αλλ' δ' ἔβ'να κι' ἀλλ' ἀπονσταίν'να.

Γιὰ ὅσους φοβοῦνται τὴ δουλειὰ *χολομανοῦν*¹⁾ τοὺς ἄλλους ποὺ δουλεύουν. "Ἡ καὶ γιὰ ὅσους προσφέρουν ἐλάχιστὴ ὑπηρεσία καὶ παραπονοῦνται ὅτι κουράστηκαν, ἐνῶ οὐσιαστικὰ ἄλλοι δουλεύουν γιὰ νὰ ἀποπερατώσουν τὸ ἔργο.

20. "Ἀλλοῖστονα ποὺ καστερεῖ στὰ ξένα νὰ δειπνήσῃ.

"Ἡ παροιμία αὐτὴ λέγονταν πολὺ στὰ Αὐδῆμι, ἀλλὰ φαίνεται νὰ εἰσ-
ήχθη ἀπὸ ἄλλο μέρος ἢ νὰ προέρχεται ἀπὸ παλιὰ ἐποχὴ, γιατί στὰ
χρόνια μας οἱ λέξεις *καστερεῖ* καὶ *δειπνήσῃ* δὲν λέγονταν.

"Ἦθελαν δὲ μ' αὐτὴν νὰ διατρανώσουν τὴ μεγάλη σημασία ποὺ ἔδι-
ναν στὴν ιδιοκτησία. "Ὅτι δηλαδὴ σὲ ξένο σπίτι, ὅσο γνωστὸς καὶ φίλος
ἂν εἶσαι δὲν εἶναι δυνατόν νὰ διατάξῃς τίποτε, παρὰ ὅπως θέλῃ ὁ ιδιο-
κτήτης καὶ ἂν θελήσῃ καὶ ὅταν θέλῃ θὰ σοῦ προσφέρῃ τὸ δεῖπνο ἢ τὸ
γεῦμα.

21. "Ἀλλοῖστονα π' λείπ' ἀπ' τὸ γάμο τ'.

Λέγονταν γιὰ ἀνθρώπους ποὺ ἄφηναν τὴ διαχείριση τῶν περιου-
σιῶν τους σὲ ἄλλους.

22. "Ἄλλος τὸ βαπά, ἄλλος τ' βαπαδιά.

Γιὰ τὶς διαφορὲς καὶ ἀντίθετες προτιμήσεις ποὺ ἔχουν οἱ ἄνθρωποι.

23. "Ἄλλοῦ βαρεῖ κι' ἄλλοῦ πορεῖ.

Τὴν ἔλεγαν γιὰ ἀνθρώπους ποὺ μολοῦν ὅτι τοὺς ἔθιγαν ἄλλα πρόσωπα,
αὐτοὶ εὗρισκαν εὐκολώτερο νὰ ἐνοχοποιήσουν ἀνθρώπους τοὺς ὁποίους
μποροῦσαν εὐκολώτερα νὰ ἐκδικηθοῦν. Λέγονταν καὶ μεταξὺ μελῶν τῆς
αὐτῆς οἰκογενείας π.χ. ὅταν τὰ παῖδιά δυσκολεύονταν στὰ μαθήματά

1) Χολομανοῦν=κακοτυχίζουν.

τους και στη δυσανασχέτησή τους, εύρισκαν άλλες αιτίες για να γρι-
νιάζουν.

24. Ἄλλοῦ παπὰς κι' ἄλλοῦ τὰ ράσα τ'.

Λέγονταν για τους ἀκατάστατους και ρέβελους ἀνθρώπους, πού δὲν
μποροῦσαν νὰ προμαζέψουν τὰ πράγματά τους. Λέγονταν ὅμως και για
ἐμπορικές ὑποθέσεις π. χ. ὅταν κανεὶς ἔκαμνε ἐπιχειρήσεις και ἀνέθετε τὴ
διεύθυνσι σ' ἄλλους, καθὼς και για οἰκογενειακὲς ὅταν τὰ ἀνδρόγυνα
ἦταν ἀναγκασμένα νὰ ζοῦν χωριστά.

25. Ἄλλοῦ τὸ ὄνειρο κι' ἄλλοῦ τὸ θάμμα.

Γιὰ πράγματα ἀνέλπιστα και ἐντελῶς ἀπροσδόκητα.

26. Ἄμα κ' λίσ' ἢ γι' ἄραβὰς κι' ὅστερα δρόμ' πολλοί.

Τὴν παροιμία αὐτὴ τὴν ἔλεγαν ὅταν γίνονταν ἔνα δυστύχημα κι'
ὅστερα παρουσιάζονταν πολλοὶ ἔξυπνοὶ πού ἤξεραν διαφόρους τρόπους
για νὰ ἀποφευχθῇ τὸ δυστύχημα.

27. Ἄ νὰ φέξῃ κι' νὰ διοῦμε τίνας μάννα κολυμποῦμε.

Τὴν ἔλεγαν για πράγματα πού δὲν ἦταν γνωστὸ ποιὸ θὰ ἦταν
τὸ τέλος των. Λέγονταν δὲ ὅτι ἡ παροιμία αὐτὴ ἔγινε ἀπὸ τὸ ἀκό-
λουθο παραμῦθι: Κάποτε μιὰ νύμφη δὲν ἤθελε τὴν πεθερά της
νὰ κατοικῇ στὸ σπίτι της. Κι' ὁ ἄντρας της για νὰ τὴν εὐχαρι-
στήσῃ δῆθεν τῆς ὑποσχέθηκε πὼς θὰ τὴν ἔβαζαν μιὰ νύχτα στὸ τσου-
βάλι και θὰ τὴν πῆγαιναν στὸ γιαλὸ νὰ τὴν πνίξουν. Αὐτὴ τὸ πίστεψε
και χάρηκε. Ἀντὶ ὅμως νὰ βάλῃ ὁ ἄντρας της στὸ τσουβάλι τὴ μάννα
του, ἔβαλε τὴ μάννα της, δηλ. τὴν πεθερά του. Ὅταν δὲ τὴν ἔρριξαν
στὸ γιαλὸ και ἡ γυναίκα του μὴ ξέροντας τίνας μάννα ἦταν στὸ τσουβάλι,
ἀπὸ τὴ χαρὰ της ἄρχισε νὰ πηδιάῃ και νὰ χορεύῃ, ἐκεῖνος τραγουδοῦσε
κι' ἔλεγε:

Ἄ νὰ φέξῃ κι' νὰ διοῦμε τίνας μάννα κολυμποῦμε.

Οἱ παροιμίες ὅμως λέγονταν και σὲ περιπτώσεις πρωτότυπες π. χ.
τὴν παροιμία αὐτὴ ἄκουσα νὰ τὴν λέγῃ μιὰ γυναίκα ὅταν θὰ ἔκαμνε
μπάνιο τὸ παιδί της. Τὸ παιδί φοβοῦνταν τὸ μπάνιο και για νὰ τὸ κα-
θησυχάσουν τοῦ εἶπαν πὼς δὲ θὰ κάμουν ἐκεῖνο μπάνιο, ἀλλὰ κάποιο
ἄλλο παιδί. Αὐτὸ ἄρχισε νὰ γελάῃ και νὰ χαίρεται πού θὰ ἔκαμναν μπά-
νιο τὸ ἄλλο. Καὶ τότε ἡ μάννα του, ξεντύνοντάς το ἔλεγε: Για νὰ
φέξῃ κ. λ. π.

28 Ἀντὶ νὰ τρίζ' τ' ἁμάξ' τρίζ' ἢ γιμαξηλάτ'.

Δηλαδή ἀντὶ νὰ παραπονοῦνται οἱ πραγματικῶς κοπιᾶζοντες, παρα-
πονοῦνται ἐκεῖνοι για τοὺς ὁποίους γίνονται οἱ κόποι. Λέγεται και ἀπλῶς

ὅταν ἐργάζονται δύο στὸ αὐτὸ ἔργο καὶ παραπονεῖται ἐκεῖνος ποὺ ἐργάζεται ὀλιγώτερο ἀπὸ τὸν ἄλλον.

29 Ἀμαρτωλοὶ ποὺ φύγετε!...

Τὴν ἔλεγαν γιὰ τοὺς δύστροπους καὶ φιλέριδας ἀνθρώπους.

30. Ἀνάργι' ἀνάργια τὸ φιλί, νῆχη καὶ νοστιμάδα.

Λέγονταν γιὰ τοὺς ἀρραβωνιασμένους τὸ περισσότερο, ποὺ συχνὸ πήγαιναν στὸ σπίτι τῆς νύμφης. Λέγονταν ὅμως καὶ σὲ πολλὲς ἄλλες περιπτώσεις. Π. χ. γιὰ ν' ἀποτρέψουν τὴ συχνὴ ἐπανάληψη ἐπισκέψεων ὀχληρῶν φίλων ἢ καὶ ὅταν ἤθελαν ν' ἀποφύγουν τὴν καταβολὴ φιλοδοωρήματος, μὲ τὸ πρόσχημα ὅτι ἔδωσαν κάποτε.

31. Ἀνεκατωμὸς χαῖρουλα.

Λέγονταν γιὰ τὰ ἀκατάστατα σπίτια, γιὰ τοὺς ἀκατάστατους λογαριασμούς καὶ γιὰ φιλονεικίες ποὺ ἀναμιγνύονται πολλοί. Ἡ παροιμία αὐτὴ λέγονταν ἀκόμη καὶ γιὰ διαδηλώσεις, τελετές, συλλαλητήρια καὶ πανηγύρεις. π. χ.

Ἡ!... ἦ!... ἀνεκατωμὸς χαῖρουλα.

32. Ἀνεμομαζώματα διαβολοσκοπίσματα.

Ἀνεμομαζώματα ἐννοοῦσαν τὰ ἀδικολογισμένα, τὰ ὁποῖα καὶ ἐξανεμίζονται κακῶς, ὅπως καὶ ἀποκτηθήσαν.

33. Ἀνθρωπος ὅταν πῖν' νερό, τοῦ φίδ' δι' δονὲ πρᾶζ'.

Μὲ τὴν παροιμία αὕτῃ ἐξυπακούεται ὁ σεβασμὸς τοῦ λαοῦ πρὸς τὴ θρόνη τοῦ ἀνθρώπου. Δηλ. ὅταν λειτουργεῖ ὁ ὀργανισμὸς τοῦ ἀνθρώπου δὲν πρέπει νὰ διακοπτεῖται ἢ καὶ ἀπλῶς νὰ ἐνοχλεῖται παρ' ἄλλου, τὴ στιγμὴ μάλιστα πού καὶ τὸ φεῖδι, ὁ μεγαλύτερος ἐχθρὸς του, σέβεται καὶ δὲν ἐνοχλεῖ τὸν ἄνθρωπο ποὺ πίνει νερό.

34. Ἀξεβράκωτος καλόγερος.

Λέγονταν γιὰ τὶς γυναῖκες ἐκεῖνες ποὺ δὲν εἶχαν πολλὰ ἀσχολίες οὔτε κανέναν νὰ τίς ἐλέγξῃ. Ἀν π. χ. ὁ ἄντρας τῆς ἔλειπε στὴ ξενητεία.

Λέγονταν ἀκόμη καὶ γιὰ παιδιὰ ποὺ ὁ πατέρας τους ἔλειπε καὶ ἡ κηδεμονία τῆς μητέρας των ἢ κανενὸς ἄλλου συγγενοῦς των δὲν ἦταν ἱσχυρὴ νὰ τὰ περιορίσῃ ἀπὸ τοῦ νὰ μὴν κάμνουν ἀταξίες.

35. Ἀξιὼθ' κε ἢ γι' ὀβριγιὸς νὰ καμ' ταξίδ', κ' ἔλαχε μέρα Σαββάτο.

ἢ: Ἀξιὼθ' κε ἢ γιοβριγιὸς νὰ κάμ' ταξίδ' κ' ἔτ'χε μέρα Σάββατο.

Τὴν ἔλεγαν πάνω σὲ ἀπρόοπτα ὅταν π. χ. μιὰ γυναῖκα ἐδεσμεύετο γιὰ πολὺ χρονικὸ διάστημα νὰ βγῇ ἔξω καὶ ὅταν τῆς ἐτύχαινε μιὰ εὐκαιρία νὰ βγῇ ἐκωλύετο ἀπὸ ἐμπόδιο, τότε ἔλεγε τὴν παραπάνω παροιμία.

36. Ἀπλὼν' τὸν ζ'νάρ' τ' γιὰ κανγᾶ.

Γιὰ τοὺς φιλέριδας ποὺ ζητοῦσαν ἀφορμὴ γιὰ νὰ τσακωθοῦν. Μερικοὶ τὴν ἔλεγαν:

Ἀπλὼν' κι τὸν ζ'νάρ' τ' γιὰ κανγά.

Ἔτσι θὰ εἶναι καὶ ὁρθότερη καὶ ἡ ἐξήγησή της εὐκολώτερη: Ἐκτὸς δηλαδὴ ποὺ εἶναι πρόθυμος νὰ βιοπραγήσῃ μὲ τὰ χέρια του καὶ νὰ προκαλέσῃ φιλονεικίες μὲ τὰ λόγια του, καὶ τὸ ζουνάρι του ἀκόμα, τὸ ἄψυχο ἀντικείμενο, τὸ ἀπλῶνει γιὰ νὰ θίξῃ τοὺς ἄλλους καὶ νὰ τσακωθῇ μαζί τους.

37. Ἀπ' ὅσον κούκλα κι' ἀπὸ μέσα πανοῦκλα.

Λέγονταν γιὰ τὶς γυναῖκες ἐκεῖνες ποὺ ἐφρόντιζαν μόνον νὰ φαίνονται καλοφρογεμένες καὶ κιθαρές, ἐνῶ κάτω ἀπὸ τὰ ἐξώρουχά τους κρύβονταν κουρελιὰ καὶ ἀκαθαρσία τῶν γονέων¹⁾. Ἐπίσης λέγονταν καὶ γιὰ πράγματα ποὺ εἶχαν καλὴ ἐμφάνιση, ἀλλὰ ἦταν ἐντελέςτατα, χωρὶς καμμία ἀξία, πρόστυχα²⁾, ὅπως ἔλεγαν στὸ Αὐδήμι.

38. Ἀπ' ὅσον ἀπ' τὸ χορὸ ξέρ' πολλὰ τραγούδια.

Λέγονταν γιὰ τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους ποὺ τὰ ἤξεραν ὅλα δῆθεν καὶ ἔδιναν συμβουλὲς καὶ παρώτρυναν τοὺς ἄλλους· χωρὶς νὰ ἀποτολμοῦν οἱ ἴδιοι νὰ κάμουν τίποτε.

39. — Ἀπὸ ποῦσαι καρδιανάκι;

— Ἀπ' αὐτὸ τὸ βοστανάκι;

ἢ — Ἀπὸ ποῦσαι κλωναράκι;

— Ἀπὸ κείνο τὸ δειράκι.

Λέγονταν γιὰ τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους ποὺ δὲν μπορούσαν νὰ ἀποφύγουν τὶς συνέπειες τῆς καταγωγῆς των. Ἀντιστοιχεῖ ἡ παροιμία αὐτὴ μὲ τὴ γνωστότερη.

Κατὰ τὸν Μπαρμπα Γιάννη καὶ τὰ κοπέλια του.

Μὲ τὴ διαφορά ὅτι ἐνῶ ἡ τελευταία εἶναι κολακευτικὴ γιὰ τὰ προτερήματα τῶν θιγομένων, ἡ πρώτη εἶναι ὀνειδιστικὴ γιὰ τὰ ἐλαττώματά των, γι' αὐτὸ καὶ ἡ παροιμία αὐτὴ λίσγουνταν συνήθως ἐν ἀπουσίᾳ τοῦ θιγομένου.

40. Ἀπὸ σημειομένο ἄνθρωπο γὰ φοβᾶσαι.

Ἐπεκρατοῦσε ἡ πρόληψις ὅτι οἱ ἀνάπηροι καὶ γενικὰ ὅσοι εἶχαν τι πὸ παρὰ φύσιν π. χ. ἔξ' δύχτυλα κ.τ.λ. ἦταν κακοὶ ἄνθρωποι. Ἐλεγαν δὲ στὸ Αὐδήμι ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶπε: «— Ἀποφεύγετε τοὺς κακοὺς ἄνθρωπους ».

1) Τῶν γονέων=μεγάλῃ, προπατορικῇ ἡ φράσις ἦταν πολὺ κοινὴ. Ὅπως καί: Ψεῖρα καὶ τῶν γονέων. — 2) Πρόστυχα=ψεύτικα.

Καὶ τὸν ρώτησαν: «—Πῶς θὰ τοὺς γνωρίζουμε;» «—Θὰ τοὺς σημειώσω» εἶπε ὁ Χριστός.

41. Ἀπὸ τ' αὐτὶ καὶ στοὺν δάσκαλο.

Λέγουνταν περὶ τῆς ἀμέσου ἐνεργείας, τόσο γιὰ σοβαρὲς περιπτώσεις ὅσο καὶ γιὰ ἀστεῖες.

42. Ἀπὸ τὴν Πόλιν ἔρχομαι
καὶ στήν κορφὴν κανέλλα
καὶ πέφτω μεσ' στὴ θάλασσα
καὶ πλέω σὰ βαλτάς.

Λέγουνταν γιὰ ὅσους ἔλεγαν ἀσυναρτησίως καὶ ἀκατάληκτα πράγματα. Ἰδιαίτερα γιὰ ὅσους δοκίμαζαν νὰ γράψουν στίχους, τὸ τετράστιχο αὐτὸ ἦταν στὸ στοιχεῖο του.

43. Ἀπὸ τ' ληγούσα καὶ ὥς τ' μαμὴ χαθ' καὶ τὸν παῖδι.

Ὅταν χάνουνταν μέσα ἀπὸ τὰ χέρια τοὺς καὶ τὸ ὁποῖο θὰ ἦταν παραρριχμένο ἐκεῖ σὲ κανένα μέρος ποὺ δὲν ἐβαζε ὁ νοὺς τους.

44. Ἀργεῖ, ἅμα δὲ λησμονεῖ.

ἢ: Ἀργεῖ, ἅμα θαμάτουργεῖ.

Ἐννοοῦσαν τὸ Θεό, ὁ ὁποῖος δὲν λησμονεῖ τίς κακίες τῶν ἀνθρώπων καὶ τίς τιμωρεῖ. Γι' αὐτὸ ὅταν ἐβλεπαν νὰ τιμωρῆται ἡ κακία ἢ νὰ ἀμείβεται ἡ ἀρετή, ἔλεγαν: Ἐδῶ εἶν' ἡ Παρά' ὅσο ἐδῶ εἶναι καὶ ἡ Κόλας'.

45. Ἀρρατὰ καὶ θέματα καὶ κονκι' ἀμαγεύοντα.

Φαίνεται τὸ σωστὸ νὰ εἶναι ἄρρητα καὶ ἀθέμιτα. Πάντως μετὰ τὴν παροιμία αὐτὴ ἐννοοῦσαν τίς ἀνοησίες καὶ τὰ ἀκαταλόγιστα λόγια.

46. Ἀσθενὴς καὶ ὁδοιπόρος ἀμαρτίαν οὐκ ἔχει.

Αὐτὴ τὴν παροιμία στὸ Αὐδῆμι τὴν συνήθιζαν ὅταν ἦταν Σαρακοστή καὶ ἤθελαν νὰ προτρέψουν ἓνα μουσαφίρη νὰ φάγῃ ἀρτήσιμα, ἀδιάφορο ἂν ὁ μουσαφίρης δὲν ἦταν οὔτε ὁδοιπόρος οὔτε καὶ ξένος, παρὰ ἓνας γείτονας ἢ συγγενῆς τους, γιατί ἂν ἦταν ἐντελῶς ξένος δὲν θὰ τολμοῦσαν νὰ φάγουν καὶ οἱ ἴδιοι ἀρτήσιμα, γιατί θὰ τοὺς ὠνεύειαν, ἂν τὸ μάθαιναν οἱ ἄλλοι χωριανοὶ ὅτι ἀρτίζονται χωρὶς νὰ εἶναι ἄρρωστοι. Μάλιστα τὰ παιδιὰ ἀναμεταξύ τους θεωροῦσαν μεγάλη ὕβρις, ἂν ἄλλο παιδί τοῦ ἔλεγε ὅτι στὸ σπίτι τους δὲν νηστεύουν τὴ Σαρακοστή. Καὶ ἂν θὰ τσακώνουνταν καμμιὰ φορὰ, μιὰ ἀπὸ τίς μεγάλες ὕβρεις ποὺ θὰ ἔλεγε τὸ ἓνα στὸ ἄλλο ἦταν καὶ τό: «Ἀλημεμέτ πασά», ποὺ ἐσήμαινε ὅτι δὲν νηστεύει τὴ Σαρακοστή.

47. Ἀς λείψ' τὸ λάδ' ἀπὸ τ' φακῆ νὰ διοῦμε τί ἀξίζει;

Λέγουνταν γιὰ ἀνθρώπους ποὺ χωρὶς νὰ κοπιᾶσουν βρέθηκαν μετὰ πε-

ριουσία και νόμιζαν και οἱ ἴδιοι ὅτι εἶναι ἀξιόλογοι ἄνθρωποι και στήν ἀξία τους ὀφείλεται και ἡ περιουσία τους.

Λέγονταν και σὲ ἄλλες περιπτώσεις, ὅταν ἤθελαν νὰ διατρανώσουν τὴ νοστιμάδα ἐνὸς φαγητοῦ ἢ γλυκίσματος πὺν τοῦ ἐδιδε ἕνα ὠρισμένο ὕλικο, ὅπως π. χ. τὸ λάδι δίνει οὐσία και νοστιμάδα στὴ φακὴ.

48. *Ἄς μὴ λένα σουθασίνα κι' ἄς φορῶ κι' ἀπὸ τὴ βεῖνα.*

Λέγονταν γιὰ τίς γυναῖκες πὺν ἀρέσκονταν στὰ μεγαλεῖα. Σούθας ἦταν ὁ ὑπάλληλος πὺν μάζευε τὴ δεκατία τῶν γεννημάτων εἰς εἶδος. Σούμπαση δὲν εἶχε τὸ Αἰδμήμ. γιὰτὶ δὲν ἦταν γεωργικὸ χωριό. Ὡς τόσο ἡ παροιμία λέγονταν γιὰ κείνες πὺν οἱ ἄντρες τους ἦταν δημογέροντες ἢ εἶχαν κανένα ἄλλο ἀξίωμα και καμάρωναν, ἐνῶ τὰ οἰκονομικά τους δὲν ἦταν και τόσο ἀνθηρά.

49. *Ἄσπρο ἀβὰ κι' μέβηρ' κάπα.*

Οἱ ἀμπάδες, μακριὰ χειμωνιάτικα ἀνδρικά φορέματα μάλλινα, συνηθίζονταν νὰ εἶναι ἄσπρα. Κάπες βλάχικες δὲν ὀπῆρχαν στὸ Αἰδμήμ. Ἐλεγον ὁμως κάπες τίς μάλλινες κουβέρες πὺν τίς ὑφαιναν στὸ Σχολάρι και ἦταν διαφόρων χρωμάτων: κόκκινες, μαύρες, πράσινες κ.λ.π.

Ἡ παροιμία αὐτὴ δὲν ξέροντες τι σημασία ἔχει. Μαύρη κάπα θὰ ἐννοῇ ἴσως τὴ βλάχικη κάπα, πὺν συνηθίζεται νὰ εἶναι μαύρη. Καὶ ὁ λαὸς μὲ τὴν παροιμία αὐτὴ θὰ ἐννοῇ νὰ καταστήσῃ ἀπαραίτητη ἀνάγκη τὸν ἄσπρο ἀβὰ ὥς κάτι πὺν ταιριάζει στοὺς ἀριστοκράτες ἐν ἀντιθέσει μὲ τοὺς μαύρους ἀβάδες, πὺν θὰ φοροῦσαν μερικοὶ ἀπολίτιστοι πὺν δὲν ἤξεραν ὅτι τὸ μαῦρο ταιριάζει μᾶλλον στίς κάπες κι' ὄχι στοὺς ἀβάδες.

50. *Ἄσπρο εἶναι τὸ χιὼν' ἅμα τὸν πατοῦνα οἶλ'.*

ἢ: *Ἄσπρο εἶναι τὸ χιὼν' ἅμα τὸν πατοῦνα οἱ σκῆλ'.* (Π.Α.Ζ.)

Μὲ τὴν παροιμία αὐτὴ ἤθελαν νὰ ποῦν ὅτι ὅλα τὰ καλὰ πράγματα δὲν ἔχουν τὴν ἀρμόζουσα σ' αὐτὰ θέση.

51. *Αὐτὰ δι' θὰ μᾶς πᾶνα στοὺν Ἀγᾶ.*

Αὐτὰ δι' θὰ μᾶς πᾶνα στοὺν Δεσπότη.

Ἡθελαν μὲ τὴν παροιμία αὐτὴ νὰ χτυπήσουν τὴ ματαιοδοξία και τίς ἐπιπόλαιες φροντίδες.

52. *Αὐτὴ γὰρ νὰ τραβᾶς μὴ τὸν τσ'ιδ'.*

Ἐννοοῦσαν τίς πολλὴ ἀδύνατες γυναῖκες. Εὗρισκαν δὲ ἀφορμὴ γιὰ νὰ τὸ λέν μὲ τὴν εὐκαιρία τοῦ γάμου της ἢ τοῦ ἀρραβῶνος της.

53. *Αὐτὸ δὰ εἶναι γιὰ τὰ γελάη τοῦ γροῦν'.*

Ὅταν κανεὶς ἔκαμνε ἢ ἔλεγε κάτι πολὺ τὸ ἀνόητο, πὺν θὰ ἦταν

δυνατὸν νὰ κάμῃ αἰσθήση καὶ νὰ δημιουργήσῃ σχόλια καὶ ἔξω ἀπὸ τὸν κύκλο τῶν ἐνδιαφερομένων. Γιατὶ τὴν παροιμία αὐτὴ συνήθως τὴν ἔλε-
γαν ὅσοι δὲν θίγονταν ἀπὸ τὶς συνέπειες τῆς διαπραχθείσης ἀνοησίας.

54. Αὐτὸς βγίξ' ἀπὸ τ' μυῖγα ἄλ'μα.

Ἔλεγαν τοὺς πολὺ φιλάργυρους καὶ τοὺς ἐκμεταλλευτὰς ποὺ δὲν ἄφηναν νὰ τοὺς διαφύγῃ καμμία περίπτωσις, ποὺ θὰ ἦταν δυνατὸν κατὰ νὰ κερδίσουν.

55. Αὐτὸς πιρνάει καὶ τὰ χάνει.

Δηλαδή μπορεῖ νὰ περάσῃ καὶ ὁ ἴδιος μέσα ἀπὸ μιὰ χάνδρα. Ἀν-
θρώπος ποὺ τὰ καταφέρει ὅλα.

56. Αὐτοῦ σὲ θέλω κάβουρα, νὰ πηδᾷ στὰ κάβουρα.

Ὅταν ἔβλεπαν κανέναν νὰ κάμῃ ἓνα δύσκολο ἔργο, εἰς τὸ ὁποῖο δὲν ἦταν συνηθισμένος.

57. Σκύλλος τὸν σκύλλο ὥριζε καὶ ὁ σκύλλος τὴν οὐρά του
καὶ ἡ οὐρά του πρόσταζε νὰ πάῃ ἡ κεφαλὴ του (Π.Ζ.Α.).

58. Αφέντης σκύλλον ὥριζε καὶ ὁ σκύλλος τὴν οὐρά του.

Τὴν ἔλεγαν γιὰ ὅσους τοὺς ἔβαζαν νὰ κάμουν μίαν ἐργασία καὶ ἐκεῖ-
νοι τὴν ἀνέθεταν εἰς ἄλλους μικροτέρους των.

59. Ἀφοῦ ἔχ'ς μασὶν γιατί νὰ καίς τὰ χεῖριά σου.

Τὴν ἔλεγαν γιὰ νὰ ὑποδείξουν τὴν εὐκολία ποὺ ὑπῆρχε γιὰ νὰ γίνῃ
ἓνα ἔργο καὶ ποὺ ἓνας ἀδαὴς δὲν τὴν ἐμεταχειρίζετο.